

MARTYNA BUNDA

**MODRÁ
KOČKA**

PŘELOŽILA BARBORA KOLOUCHOVÁ

ARGO

MARTYNA BUNDA

MODRÁ KOČKA

Z polského originálu *Modrá kočka*, vydaného nakladatelstvím
Wydawnictwo Literackie., v Krakówě v roce 2019,
přeložila Barbora Kolouchová.

Obálku navrhl, grafickou úpravu a sazbu provedl Tomáš Cikán.

Odpovědná redaktorka Veronika Chaloupková.

Redigovala Marcela Bramborová.

Korektura Hana Davidová.

Technický redaktor Milan Dorazil.

Vydalo nakladatelství Argo,

Milíčova 13, 130 00 Praha 3,

www.argo.cz, argo@argo.cz,

v roce 2021 jako svou 4651. publikaci.

Vytiskla tiskárna Akcent.

Vydání první.

ISBN 978-80-257-3548-0

NAŠE KNIHY DISTRIBUUJE KNIŽNÍ VELKOOBCHOD KOSMAS

SKLAD: KOSMAS S.R.O. ZA HALAMI 877

252 62 HOROMĚŘICE

TEL: 226 519 383, FAX: 226 519 387

E-MAIL: ODBYT@KOSMAS.CZ, WWW.FIRMA.KOSMAS.CZ

KNIHY JE MOŽNO POHODLNĚ ZAKOUPIT

V INTERNETOVÉM KNIHKUPECTVÍ WWW.KOSMAS.CZ

Prolog

Modrá kočka, poslední z divokých kartouzských koček, která byla viděna na Kašubsku, přišla na svět v kartouzském lese roku dva tisíce patnáct. Kotě se narodilo u ostružinového keře v Prokowě, na místě, kde rostly velmi staré stromy, přestože je mnohokrát sužoval oheň. Jeho matka, želvovinová kočka, která přivedla na svět svůj první vrh v životě, byla považována za milé a přátelské zvíře. Otec byl zrzavý lump s natrženým uchem, roztrpěným ocasem a ponurým výrazem ve tváři. Než kočky dostal, bil je a kousal a poté si je přidržoval ostrými papíry, kterými měl pokrytý kočičí penis. Žádná by si ho za otce svých dětí nevybrala, ale stalo se – dvě kočky s modrou, mírně zředěnou krví, přivedly na svět mladé a mezi šesti koťaty narozenými v křoví bylo také jedno modré.

V té době se kartouzské kočky v přírodě už dávno nevyskytovaly. Dokonce se mohlo zdát, že vymřely. Modrá barva je vrtošivá. Neobjeví se, pokud se při aktu zrození života nepotkají dvě kočky s alespoň trochu modrou krví. A ani tehdy není nic jisté – gen si totiž sám vybírá, kdy se objeví. Kocour, který přišel na svět v křoví u Kartuz, měl všechny vlastnosti kartouzské kočky. Vyznačoval se zcela znatelným úsměvem a zálibou v mlčení – nikdo totiž neslyšel, že by tyto kočky mňoukaly – a také jantarovýma očima a oním podivným sklonem následovat. Modrá kočka zkrátka měla takovou povahu – vybírala si člověka a za ním chodila.

Léta Páně tisíc dvě stě devadesát jedna, kdy se zhroutil starý svět, kdy se *čas hmoty* po letech budování impérií, dobývání pevnin a válčení, po letech kalkulací a odhadů vyčerpал a nadešel *čas vlny*, se březí modrá kočka z Akkonu v Jeruzalémském království zatoulala na křižáckou loď, s ní se dostala na Kypr a dále potom do hloubi Evropy. Putovala společně s lidmi, kterým slibovali, že výměnou za zlatou minci s kohoutím ocasem budou bezpečně vyvezeni ze země pustošené válkou. Kočka následovala chlapce, nanejvýš šestiletého. Když kvůli nedostatku chleba a léků zemřel, jakýsi mnich v rouchu, který udělal křížek nad hrobem i na čela pozůstalých, vzal kočku s sebou. Tak se ocitla v Chartreuse.

Když nadešel *čas vlny*, potomci modré kočky se množili se značnou vervou a horlivostí. A nejspíš by co nevidět osídlili celou Evropu. Lidé však rychle přišli na to, jak na dotek hebké rukávníky a jak příjemné límce se šíjí z kožichu kartouzských koček, a tak z nich kůži nemilosrdně stahovali. Když se cyklus uzavřel a opět nadešel *čas hmoty*, lidé omámeni vizí moci a bohatství vyvolali tolik válek, že kočky lovili z hladu. Ty kartouzské byly vypasenější a výživnější než jiné. A chutnější.

Před velkou válkou, nazývanou „světovou“, se modré kočky ještě vyskytovaly v klášterech mezi mnichy, kteří se zříkali masa a mluvy. Několik jich přežilo v někdejší, dnes již nefunkčním špitálu na bretaňském pobřeží. Po velké válce, než *čas hmoty* ještě jednou ustoupil *času vlny*, začali lidé okouzlení modrou srstí zvířat kartouzskou kočku chovat, aby ji poté dobře prodali.

V přírodě se však modrá barva nerodila. Modré kočky už se nevyskytovaly dokonce ani na půdě kláštera Velká kartouza ve francouzských Alpách, kde spousta ko-

ček přežila lov kvůli jejich masu a kožešině. Tyto kočky nebyly viděny ani v Sasku, ani v Praze, ani v kašubské kartouze. Až do roku dva tisíce patnáct, kdy jistá žena z Prokowa nedaleko Kartuz vytáhla z křoví modré, rozesmáté kotě.

ČÁST PRVNÍ

ČAS VLNY

Na jaře léta Páně tisíc tři sta sedmdesát devět se kastelánovi z Rušniczyna opět zdálo, že je psem. A to dvě noci po sobě. Vše v tom snu bylo jako obvykle. Léto, slunce, intenzivní vůně sena. Pes běžel poli, vrtěl ocasem a uši mu plandaly do stran. Vběhl na louku, vrhnul se na měkkou, čerstvou hlínu a začal hrabat. Drápy se do ní nořily, prodíraly se skrze oddenky trav, vyhrabávaly písek a hlínu zpod kořenů a syn kastelána z Rušniczyna cítil ten stejný obrovský strach jako pokaždé. Snažil se vzbudit, ale nebyl toho schopen. Pes hrabal dál, divil se, kroutil hlavou a strkal čumák do díry. Pán z Rušniczyna věděl, co zanedlouho spatří: kus zasmrádlého těla, které pes bude olizovat a o něž si bude otírat tlamu. Ztuchlé, šedomodré maso, jež zvíře vytáhne ze země. Věděl, co uslyší. Lidi sbíhající se odevšad, kteří budou křičet: „Mrtvola! Tam je mrtvola!“

Jan, správce hradu postaveného z polního kamene, syn Petra, vnuk Vojslava, rytíře ve službách krále Lokýtky, který se za cenu sto padesáti tisíc jiter od Pucku až po Krokowu a Gdyni přidal na stranu rytířů Řádu bratří německého domu Panny Marie v Jeruzalémě, dědic této půdy, věděl, co si o něm lidé myslí. Bylo mu téměř šedesát let, jež prožil pod dohledem dobře placené stráže, na hradě se zdmi, jejichž šířka se během jeho života až ztrojnásobila. Nikdy se zpoza těchto zdí nevydal bez doprovodu a hloupí lidé se domnívali, že je to kvůli

Schofkemu. Věřili, že pánova ruka třímala nůž, kterým byla propíchnuta tepna gdaňského pekařského tovaryše, když balil chléb na kastelánův dvůr v Tayszewu. Herr Johannes von Russniczin tam tou dobou skutečně stál – chtěl totiž potěšit své čichové buňky vůní čerstvého pečiva. Pravda však byla taková, že toho muže ani nespatriil. Pramínek krve, který vytékal zpod dřevěných dveří, nejprve považoval za víno. Na výzvu soudu v Tayszewu se nedostavil ani v roce tisíc tři sta čtyřicet osm, kdy zabili Michala Schofkeho, ani v tom následujícím, kdy za ním kvůli tomuto případu dvakrát přišli poslové. Měl své důvody. Za vyhýbání se soudu a domnělou vraždu ho však prohlásili za vyhnance. Od té chvíle mohl Jana každý člověk beztrestně zneuctít, očernit či zabít. Místo po otci příslušelo mladšímu bratrovi.

To, že si pán z Ruśniczyna nikdy nevzal zákonitou ženu a spokojil se s dívkami, které se u něho střídaly, stejně jako to, že se nikdy nedočkal syna z pravého lože, bylo pro lidi důkazem, že má srdce z kamene. Sám dobře věděl, že pokud povolá řeholníky, dá lidem další důkaz o své vině. Bratři, pohřbeni dobrovolně zaživa, napíší na sluneční hodiny *memento mori*, kdežto lidé budou číst: „Schofke! Schofke!“ Pán na to však nedbal. Již vyslal dopis do Prahy, v němž nabízel půdu a také nezbytnou podporu a materiál potřebný ke stavbě kláštera. Uplynul rok a donátor pomalu ztrácel naději, když vtom obdržel odpověď.

Při pomýšlení, že Bohu musí vynahradit vše, co se pokoušel ukrást, a navíc musí poslat pryč oblíbenou dívku Sulku, pocítil skutečný smutek. „Kdo se chopí pluhu a ohlíží se zpátky, nehodí se pro Boží království,“¹ zopa-

1 Lukáš 9,62, Bible

koval si verš z Evangelia svatého Lukáše. Bylo příjemné ukládat své staré kosti po tolik let vedle mladé, něžné Sulky. Bylo dobré vědět, že mužské síly se v něm stále rozmáhají, a mít radost z toho, jak je na něm dívka závislá a jak je oddaná jeho vůli. On sám však nebyl oddaný Bohu. A nyní to chtěl napravit. Rozhodl, že o Sulku se postará někdo z kuchyně. Onen ženský inventář, všechny ty truhly šatů, koše kartáčů, šátků a bot musejí z hradu pryč. Modré oči, světlý tlustý cop, společně s bílými a teplými stehny, kterými ho svírala v pase, odejdou v zapomnění. To vše, společně s ní, někdo naloží na vůz a ona jednou provždy sejde z jeho očí.

Jan věřil, že opakující se sen o psovi věští boží pomstu. To, že mu z Prahy neodpovídali, ho netěšilo, dělal však, co mohl. V Gdaňsku nakoupil životy svatých pro nejbližší položené kláštery, hojněji než kdykoli jindy podpořil chudáky almužnou a k tomu všemu nechal vyzdít druhou, lepší hradní kapli. Na místě, kde byl po léta Sulčin oblíbený, nejkrásnější kousek zahrady s italskou fontánou, lavičkami a altánkem, zedníci postavili pevné zdi z cihel máčených v oleji, klenby utvořili vysoké po vzoru místností, jaké stavěl Řád německých rytířů. Do oken vložili vitráže zobrazující rozličné momenty ze života Panny Marie, podlahu vyložili kameny z Porýní, na oltář použili tři odstíny mramoru a celé dílo odevzdali pánovi na Rušniczynu. Ten ho svěřil Bohu. Ještě předtím nechal Jan z vlastní ložnice odnést kordovány potištěné zlatem, ebenové křeslo či nábytek pro celebranta. To vše získal Řád německých rytířů od Saracénů při svatých výpravách do Jeruzaléma a daroval je poté jeho dědu, Vojslavu z Rušniczyna, jako omluvu za vydloubnutí očí. Nikdo, kdo spatřil hrad,

nemohl pochybovat o tom, že kaple se stala nejdůstojnější částí stavby.

Na zbytek budovy už syn kastelána neměl čas. Vše, co tam Sulka nechala navézt, protože zřejmě věřila, že díky sdílení jednoho lože se může stát paní, by nechal neúprosně spálit. Kromě Sulky samotné.

Dopis z Prahy přišel v předvečer Velikonoc léta Páně tisíc tři sta osmdesát. Převor Zahrady Panny Marie v Praze v něm oznamoval, že k Baltu vysílá svého nejlepšího člověka, klášterního prokurátora Jana Deterhuse, aby se na místě postaral o výstavbu kláštera se čtrnácti poustevnami a stejným počtem míst v dormitářích. Herr Johannes von Russniczin s velkým zadostiučiněním poznamenal, že s mnichem, který k nim putuje až z Prahy, mají stejné jméno a tuto souhru náhod považoval za další znamení. Okamžitě nechal na koních vyslat dva silné rytíře ze stráže, aby otci Janovi jeli naproti a poté se postarali o to, aby mu nikdo nezkřivil ani vlásek. Sám, plný neklidu, vyčkával.

Po přibližně šedesáti dnech ho konečně spatřil. Dlouho nevěřil vlastním očím. Vojáci, kteří měli dohlížet na mnichovu bezpečnost, ho zřejmě nedokázali přesvědčit, aby nasedl na koně. Šel vedle vozu, na němž neležely žádné kufry s věcmi, jaké by potřeboval na tak náročné cestě každý pocestný, ale pytel. Mnich měl odkrytou hlavu, na nohou sandály a šplhal k hradební hoře. Na sobě měl bílé řeholní roucho a přes ně přehozené cosi, co připomínalo plášť – kousky silné vlny s kapucí, které jako by utvářely kříž, přičemž postranní ramena toho kříže volně visela po obou stranách. Plášť si vpředu přidržel, aby si jej nepřišlápl. Na osobu takového postavení, navíc unavenou namáhavou cestou,

si otec vykračoval krokem možná až příliš tanečním. Vedle něj šla kočka. Byla velká, šedomodrá, šla zpříma, se vztyčeným ocasem a pozorně naslouchala. Jakmile pán z Ruśniczyna uvěřil v to, co vidí, usmál se. Napadlo ho, že je to další znamení. Modrá kočka přemůže psa.

* * *

Téměř celý hrad se shromáždil před hlavní branou, aby spatřil mnicha, který prý spí v rakvi, živí se kořínky a putuje s kočkou. Pouze několik osob pobíhalo kolem kuchyně ze strany malé brány. K jediné Sulce poslal kastelán von Russniczin pět lidí s meči.

Vůz, na který ji měli posadit, nevypadal jako hradní. Byl to obyčejný dvoukolák stlučený z prken a silnějších klacků, na němž vozili chleba. Sulka si s sebou nebrala příliš velký majetek. Měla tři malé kufry a v nich několikero povlečení, nějaké to nádobí a také čtvery šaty a tři páry šněrovacích bot, které jí pokojské zabalily podle vlastního uznání, když byla pod zámkem. Dívky, které ji balily, rozkradly ty nejlepší a nejcennější věci. Věděly totiž, že už se nemusejí bát ničeho hněvu. Z cenností tedy dostala Sulka pouze to, co měla na sobě, a k tomu pár náušnic s rubíny, které Jan z Ruśniczyna hodil le-dabylo do kufru, mezi šaty.

Přestože ani v nejmenším netušila, kam ji zavezou, byla nadmíru klidná. Do lesa? Do Prokowa, odkud ji pán před lety sebral, když stála před domem, a nechal ji uvěřit v to, že se její život nadobro změnil? Kdyby ji alespoň zavezli k jeptiškám, do Żukowa! Tam, kam posílali nechtěné, ale právoplatné ženy. Pán však řekl, že sestry

nebyly ochotné vzít pod jednu střechu selku, a Sulka chtěla věřit tomu, že se skutečně zeptal.

Nyní, když jí u boční brány balili majetek, Sulka mezi šoupáním kufrů ukládaných na vůz a třeskotem nádobí v kuchyni naslouchala zvukům z druhé strany sídla. Mezi neznámými rozrušenými hlasy lidí, kteří vítali mnicha, hledala nízký, silný témbur patřící Janovi. Pořád měla naději, přestože vojáci dostali pokyn, že pán ji už nikdy nechce spatřit.

Neplakala. Slzy jí tekly v den, kdy zjistila, že se v její oblíbené benátské zahradě, ve staré části vysokého hradu, zjevili zedníci a kladivy zničili fontánu. Uplakaná šla za pánem, ale on se na ni podíval jako nikdy předtím – s opovržením. Zeptal se, zda jí Bůh něčím vadí, když nechce souhlasit se stavbou nové kaple? Jeho pohled ji vylekal.

Zanedlouho poté zjistila, že je v naději. Chtěla věřit, že dítě, které pánovi porodí, vše změní. Jen si nebyla jistá, zda to, co se děje s jejím tělem, neznamená něco špatného. Cokoli totiž snědla, ihned se vracelo, a také krvácela a vytékal z ní podivný sliz. Neměla se koho zeptat. Pán nechtěl, aby se u něj rodily děti. Každou těhotnou tedy posílal pryč. A Sulka, která v sobě nosila dítě, se bála plakat, aby malému neublížila.

Od lidí věděla, že pán poslal pryč všechny ženy, které tu byly před ní. Mizely jedna po druhé, navždy, snad prý v temném lese. Také věděla, že se pán poté, co dívku odeslal z hradu, na dlouho zavíral do staré kaple, načež si bral další, novou Sulku. Pokaždé to dělal stejně: nechal osedlat koně, povolal čtyři či pět ozbrojených mužů kvůli ochraně a vydali se napříč vesnicemi – přes Gdyni, Przejazdowo, Ostrzyce, Goręczyno a Prokowo. Když

mu do oka padla dívka v rozpuku, sesedl z koně, vzal si meč a hrotem jí nemilosrdně vyhrnul sukni. Jakmile spatřil, co se ukrývá pod látkou, obyčejně si pohrdavě odfrknul, někdy však uznale přitakal. Poté se vrátil na hrad, aby do sebe nalil spoustu vína, a druhý den ráno již věděl – bude to takhle anebo bude muset hledat dál. Vybranou Sulku přivezli do sídla postaveného z polního kamene a posadili ji do necek. Koupel z vody a mléka, tolíce, olejnatého semene, kopřiv a oleje jí měla zvlácnit kůži. Díky syrovým vejším, která jí vetřeli do hlavy, bylo možné vyčesat všechny slepence vlasů. Modré šaty, které poté přinesli, dívkám obvykle seděly, protože všechny Sulky měly podobnou postavu – byly malé, měly velká prsa, dlouhé světlé vlasy a silná, bílá stehna. Ona byla sedmá.

„Rozhodně není lepší než ty před ní,“ povídaly si ženy na hradě.

„Ale jsem poslední – už deset let po pánově boku,“ opakovala si sedmá Sulka. O panenství ji připravil hrubě a bezostyšně v den třináctých narozenin, mužovým potřebám se však snažila vyhovět. A to jak tehdy, tak i později, kdy si ji pán bral se stejnou hrubostí, ale s čím dál menší silou.

Abyste nezpůsobovala problémy, na doporučení hradního lékaře pila každý den odvar a do pochvy si zaváděla rozřezané citrony, přivezené speciálně ze Španělska. A žádné problémy nebyly. Každý měsíc krvácela čirou krví – tedy až doposud. Věřila, že v ní roste syn. Mohl potomek obměkčit pánovo srdce? A co modré hedvábné šaty, které si opět oblékla a které měl pán tak rád? Ty by ho mohly dojmout? Sulka poslouchala a stále ještě doufala, přestože její majetek už ležel na voze. Pán nepřišel.

Dřevěný dvoukolák zmizel z hradu před polednem. Ve velké krbové místnosti pokládali před mnicha jídla na zlatých talířích, zatímco sedmá Sulka se třemi kufry a jedním pytlem se natřásala na voze. Jela sehnutá v pase, opět ji totiž bolelo břicho, měla hlad a nebyla si jistá, zda stejně jako její předchůdkyně neskončí v temném lese.

Pozdě v noci, po mnoha hodinách jízdy, projeli kolem povaleného plotu a opuštěné chalupy. Vítr již dávno odnesl střechu, zeď byla zborcená, svůj rodný dům poznala stěží. Byl prázdný. Eudokie. Takové jméno měla v předchozím životě sedmá Sulka, jež se narodila uprostřed černých kašubských hvozdů. A nechtěla se k němu vracet.

* * *

Jídla, kterými hosta z Prahy poctili na hradě postaveném z polního kamene léta Páně tisíc tři sta osmdesát, byla připravena z té nejskromnější listové zeleniny, okouznila by však ty nejmlsnější jazýčky. Ve spařených zelných listech se ukrývaly kousky řepy, jež k nerozeznání připomínaly telecí kýtu. Byly polité pálivou zeleninovou omáčkou, dochucené tymiánem a cibulí opékanou na ohni. Pán z Ruśniczyna věděl, že host nejí maso, poslal proto pro kuchaře až do Gdańsku. Již týdny se na hradě zdokonaľovali v umění připravit jídlo z ničeho. Jan Deterhus, třicetiletý mnich, si ovšem dával velký pozor, aby hostitele neurazil nedostatkem nadšení. Byl však natolik sklíčený rozruchem, který okolo jeho příjezdu vznikl, že snil pouze o tom, aby již mohl odejít do ticha a samoty, do níž na Pomoransko utekl ze Zahrady Panny Marie v Praze.

Narodil se v Sasku jako prostřední, sedmý syn z dobrého rodu, na hradě, kde se sice netopilo, zato si tam člověk mohl být jist, že stavba nebude dobytá. O jeho výchovu se starala kojná a dvě chůvy. Od raného dětství ho doprovázel učitel, a jakmile dosáhl plnoletosti, vydal se na svou první cestu v hledání ticha do kláštera v Mauerbachu. A právě tehdy, kdy osamocen putoval divokými houštinami a nejednou bloudil od krčmy ke krčmě, získával o přírodě a lidech nezbytné poznatky. Pozoroval zvířata a dozvídal se, jak odlišit jedlé listy od těch jedovatých či kde najít léčivé koření. Od lidí se naučil rozdělovat oheň s pomocí síry a také to, že ho musí co nejpečlivěji hlídat. Bezchybně dokázal vybrat místo chránící před větrem. Poté co si nalámal větvičky na přístřešek, uměl použít klacky i obyčejnou trávu, aby utvořil natolik silnou konstrukci, která zároveň skýtala ochranu před zvířaty. Dokázal zastrašit vlky zvukem kovového zvonečku a vůní pálených bylin. Také měl v sobě onu nezbytnou lhostejnost, která ho vysvobožovala zpod nadvlády strachu. Jan usínal klidný dokonce i v noci, kdy se les stával místem plným ozvěn rozpálujících fantazií. Zlí duchové? Bůh se s nimi vypořádá. Hladová divoká zvířata? Kdyby sežrala jeho nuzné tělo, prokázala by mu tím jen službu – jeho duši by totiž navrátila do nebe.

Když už se něčeho bál, byli to lidé a jejich sváry a také přílišná lidská horlivost, která je nenechávala na pokoji. Z Mauerbachu byl Jan vyslán do Prahy, aby rozšířil kruhy v dalším řádu. Jeho pražští spolubratři měli za vzor jednoho z otců, Michala, v Evropě uznávaného spisovatele a myslitele, natolik, že byli schopni pronásledovat hřích dokonce i tam, kde bylo čiré bláznovství ho

hledat. Čím bratrům vadily mrouskající kočky? Ti výše postavení je však posílali s metlou, aby zvířata honili po klášterních chodbách, a to ve jménu čistoty mysli. Čímž rušili ticho, nezbytné pro ducha.

Březen v Praze se nedal vydržet. Duben, květen a červen nebyly o nic lepší. Po kočkách byli na řadě kohouti. A také vykrmené kachny, mnichům tedy bylo lhostejné, zda uloví samce, či samici, působící rozpustile dokonce i tehdy, když po nich otec Michal házel mokrou hlínu. Poté přicházela řada na čápy, klapající těsně za zdí. A také tokající jeřáby, slavíky zpívající po nocích, sýkor-ky, kosy, pěnkavy, sedmihlásky, strnady a po nich – žáby. Slimáky. Jeleny. Psy. Nekonečný boj za morální čistu- tu se proměňoval v nepřetržitý hluk, rámus a rozruch.

Janu Deterhusovi trvalo spoustu měsíců, než přesvědčil pražského převora, aby mu dovolil založit nový kartuzián- ský klášter na Pomořansku. Aby ho pustil na cestu. Když se to Janovi podařilo, uvěřil, že zbytek již hravě zvládne.

Těsně za Fromborkem však začínal starý původní hvozd, jaký Jan doposud neviděl. Koruny stromů se proplétaly a utvářely hustou vrstvou, jež bránila přístupu světla. Kořeny se propojovaly a splétaly pod zemí. S výjimkou mizerných tras mezi Gdaňskem a Bytowem v lese nebyly jiné cesty. Stezek, jež vyšlapal člověk, bylo možná něko- lik desítek, leckdy vedly přes úbočí hor porostlá louka- mi. Někdy se poutník objevil na břehu jezera a dlouho na něj okouzleně hleděl. Stávalo se také, že šel, chvíli šplhal vzhůru, poté klesal dolů a ztrácel zbytky naděje. Nikde totiž nebylo možné překročit močály anebo rozdi- vočelou řeku Raduniu. Na spoustě míst děšť vymlel pís- činy, na nichž rostl les. Stezky, jež vedly údolními pokry- tými mechem, vypadaly široce a přívětivě, avšak lehce

porostlé strmé stráně se k sobě nenápadně přibližovaly, aby se náhle uzavřely. Deterhus se musel vrátit.

Člověk, který se do tohoto místa vnořil, instinktivně cítil, jak je oproti těm sjednoceným bytostem nicotný. Jan cítil totéž. Když nadcházela ona chvíle, v níž obyčejná lidská vlastnost, jakou byl strach, již téměř ovládala mysl a duši Jana Deterhuse, vzal si mnich dva silnější klacíky svázané provázkem do kříže a spočinul. Na tyto kousky dřeva hleděl s takovou láskou a pohnutím, že strach pomíjel, jako by nikdy neexistoval.

Léta Páně tisíc tři sta osmdesát dva, dva roky po návštěvě na hradě postaveném z polního kamene, kdy již bydlel uprostřed hvozdů, se mu vytoužené samoty stále nedostávalo. Jednou přijeli najatí dřevorubci, kteří svázeli kmeny stromů ke klášterní stavbě, jindy to byli kameníci, kteří dodali materiál, a také mistři, tesaři či řemeslníci z Gdaňsku. Neustále něco domlouval, vysvětloval, usměrňoval. Rozhodoval. Sám osobně nakreslil, jak budou stát zdi, sám pokládal jeden kmen na druhý a bylo zjevné, že v této práci mu nikdo nesmí překážet. Aniž by čekal na něčí pomoc, dokázal zbudovat značnou část stavby. Nakonec bylo nutné pokrýt šindeli věnec, postavit zeď z kamení, na vše dohlédnout, vše nařídít či si vyprosít. Věnovat čas lidem.

Les v těchto místech zůstával nepřívětivý. Přestože spousta stromů byla vykácena na stavbu kláštera, světlo sem stále nemělo přístup. Pozůstalé stromy se o to více snažily, aby nad střechou stavěného kostela utkaly natolik nepropustnou vrstvu větví, aby se k lidskému zraku nedostal ani jeden jediný sluneční paprsek. Kmeny byly stále zapuštěny v půdě, jež vyživovala a pohltila celé generace kořenů. Instinkty zvířat na lovu i těch na útěku

se tu mísily tolikrát, že je bytosti z masa a kostí cítily. Jan Deterhus zpočátku mnil, že právě na takovémto místě je dobré klášter postavit. Bůh projasní přitím svým světlem, usuzoval. Les vzbuzoval strach a odrazoval, avšak ani skřípót větví, ani zvuk rostoucích kořenů, ani tichý šum či praskot v kmenech stromů, a dokonce ani studený závan hrůzy mnicha neodrazovaly. Čím více houstl vzduch kolem, tím více vzdával mnich úctu kříži a tím silněji věřil, že svatyně dané místo promění.

A přesto bylo Deterhusovi těsně před oficiálním zakončením stavby náhle zřejmé, že toto místo není vhodné.

V onom roce, léta Páně tisíc tři sta osmdesát dva, Jan Deterhus naložil vůz, opustil téměř hotové roubené budovy a přesunul se na jiné místo. Dále na jih, do vzdálenosti pěti odříkaných růženců, do údolí nedaleko vsi zvané Prokowo a průsmyku spojujícího Malé a Velké grzybenské jezero.

Právě tam, když se procházel po okolí a vyhledával ticho, zahlédl na břehu jezera Pannu Marii. To ho napadlo, když spatřil mladou ženu v modrých, elegantních, ale potrhaných šatech. Stála u vody s dítětem v náruči. Přestože byla ušpiněná, byla krásná, a aniž by na něho pohlédla, vykřikovala: „Pane, pane!“ Její hlas se nesl ozvěnou po celém jezeře.

* * *

Donátor z Ruśniczyna četl dopis od mnicha, ještě mokrý od lesní vlhkosti, a napadlo ho, že boží hněv je zřejmě mnohem větší, než se zpočátku domníval. Prokowo. Tento název mnich zmínil v dopise, v němž prosil o změnu umístění kláštera.

Proč právě na tomto místě? Proč nyní, když už byly všechny budovy téměř dokončené? Mnich poukazoval na rozbahňenou půdu, zlomené osy u vozů a natolik bezohlednou přírodu, že do stavěných budov nepouštěla světlo. Johannes von Russniczin však věděl své. Hřích pýchy, jehož se před lety dopustil, byl natolik velký, že se mu to Bůh ještě jednou rozhodl připomenout. Bůh byl milosrdný, leč přísný. Prokowo, sedmá Sulka a její stehna, stejná jako měla ta první... Chtěl-li Bůh jako zadostiučinění klášter v místě, kam Jan poslal sedmou Sulku, bude ho mít.

Rozhodl se prodat ještě trochu majetku. Okamžitě se vydal do Pucku požádat o podporu bratra či otce. Úpěnlivě prosil. Strašil je pekelným ohněm, pokud se zachovají hanebně a nepodpoří jeho plán. Nakonec se odvolával na zesnulou matku, což byla osoba malicherná a hašteřivá, jež se pouštěla do svárů se samotným Bohem. Tvrdil jim, že pokud oni, muži, nevykoupí její vinu, ta žena stáhne celý jejich rod do pekla. Dostal svolení.

Mnich prosil o pětáctyřicet mladých silných mužů – ihned mu je přivedli z přímořských vsí od Gdyně po Puck, které patřily pánovi. Potřeboval sto sedmdesát pět buků a padesát pět dubů – pokáceli je ve starých částech lesa. Chtěl dva voly, aby byla zvířecí krví dána struktura hliněné podlahy v dočasném kostele – porazili je. Pouze samotného donátora mu nebylo dáno spatřit. Pán z Ruśniczyna se bál. Výpravu k jezeru oddaloval, jak jen mohl.

* * *

Mezi četnými hlasy, které bylo slyšet okolo prokowského jezera, se Eudokie od okamžiku svého návratu do rodné vsi pokoušela najít jeden jediný – ten pánův. Bála

se. A věřila, že její strach pomine, jakmile se pro ni vrátí.

V domě, kam ji přivezli, se snažili, aby jí nic nechybělo, měla se dokonce lépe než na hradě. Její postel stála na tom nejteplejším místě ve světnici a byla zakryta kusem plátna, zavěšeném na řemenech. Dvě ženy zaplacené stříbrem jí za tu záclonu každé ráno podávaly pořádnou misku jídla a džbán čisté vody na omytí, pouze pro ni. Nosili jí horké mléko, med, pampeliškový sirup a pobízeli ji, aby se šla projít ven.

„Doško,“ oslovovaly ji ženy, když nechtěla jíst, a mluvily na ni jako na dítě. Divily se, že je nepoznává.

Byly jí lhostejné. Veškerou svou pozornost věnovala naslouchání. Čekala, až se pán vrátí a odveze ji. Zaznamenávala útržky rozhovorů. Pokaždé byly o ní. Stávalo se, že když sluch napnula, kdesi daleko pánův hlas zaslechla – v tu chvíli vybíhala před chalupu. Jenže pán nikde nebyl. Leckdy nemohla utíkat. Jakmile vyskočila, aby ho přivítala, ženy, které ji obsluhovaly, ji chytily za ramena a silou zadržely. Skrze zatnuté zuby cedily, že takhle je to nutné. Uprostřed ticha zaznamenávala jejich šepot, intriky či chichot, aby pochopila, že se proti ní spikly nejen ony, ale i celá vesnice. Všichni lžou, podvádějí ji i pána.

Jednou, když se z ní ženy pokusily násilím strhnout modré šaty s tím, že jsou špinavé, jim Eudokie utekla. Z kuchyňského okna bylo vidět chalupu, v níž kdysi bydlela. Všechno zůstalo tak, jako v den, kdy vynesli těla její matky a sestry. Dokonce i sukno na posteli, v níž společně zemřely, stále leželo na slámě, nyní již zpráchnivělé. Lidé ji odrazovali od toho, aby tam chodila. Přesto se tam vydala. Chalupa možná nebyla velká ani čistá,

možná to nebylo místo, kde se dá ukrýt před větrem, deštěm či horkem. Chránilo však před nimi.

Mohla v ní trpělivě čekat. Na pána.

* * *

Jan Deterhus věřil, že mezi četnými hlasy z pozemského světa se mu poštěstilo zaslechnout boží hlas. Ne v rozeprách, ani ve strachu či v pochybnostech. Z Prahy se za ním vydali dva další poustevníci. Když však Deterhus vycítil, že je nutné učinit krok zpět, neváhal zbořit to, co již postavil.

Nešlo o strach. Podivné iracionální úzkosti byly lidskému druhu vlastní a Deterhus jim rozuměl jako málokdo. Co to tedy bylo? Souhrn procesů probíhajících v těle, když zápolilo s vlastní představitivostí. Bolest se týkala reálných událostí. Hlad také. A strach? To, že pokaždé pomine, Jan Deterhus pochopil v lesích, kterými v osamocení putoval. Již mnohokrát kvůli strachu umíral, dokud mu nezačal rozumět. Vydán napospas zvířatům, počasí a vlastní duši, kdy už se nemohl bát déle ani více, začal strach podrobněji zkoumat. Co to vlastně je, ten tlukot srdce? Jak dlouho může trvat? Proč člověka tak pálí svaly, když se chce ohlédnout za sebe? V Janu Deterhusovi narůstal klid, jakmile začínal chápat, jak zbabělý a pomíjivý je strach a jak snadné je ochočit si jako zvíře vlastní krk. Nakonec se dozvěděl, že strach je možné zneškodnit jeho vlastní zbraní, tedy tak, že si představí věci ještě hrůznější. Dáblové? V pekle, v tom nejčernějším dehtu. Divoké zvíře? I kdyby mělo zuby v pěti řadách, i kdyby trhalo jeho nuzné tělo, jeho duši by odevzdalo Bohu a jemu samotnému by tím